

1.7. Spoločenská kontrola investícií

„V ekonomickej demokracii sa investičné fondy vytvárajú priamejšími a priehľadnejšími spôsobmi než v kapitalistickej spoločnosti“ hovorí Schweickart. „Jednoducho zdaníme základné prostriedky podnikov, pôdu, budovy, zariadenia. Celoplošná sadzba dane vystupuje ako lízingový poplatok (moja poznámka ako námietka voči autorovi prekladu = rozumejme pojem lízing ako konštantnú splátku za prenájom celospoločenského majetku podniku od spoločnosti, štátu), ktorý platia zamestnanci podniku za využívanie spoločného majetku patriaceho všetkým“⁽³²⁾.

A pretože práve tento prvok vyvolal veľké nedorozumenia u mnohých, ktorí ten prenájom a jeho splátku nechápali ako jediné spoločenské zdanenie výrobných prostriedkov, tu je potrebné jasne deklarovat', že v ekonomickom systéme bude možné celospoločenský, teda štátom vlastnený podnik resp. výrobné prostriedky zverit' do správy kolektívnemu vlastníkovi, zamestnaneckej samospráve, ktorá teda bude odvádzať štátu jedinú podnikovú daň – a to je tá daň z výrobných prostriedkov, ak to bude vlastníctvo kolektívu. Ak bude mať zamestnanecká samospráva v držbe štátny, národný, teda celospoločenský majetok, bude táto daň ako poplatok z prenájmu. Žiadna iná daň ani iný poplatok za prenájom nebude môcť existovať, pretože to už by bolo dvojité zdanenie toho istého majetku.

V systéme ekonomickej demokracie sa daň z verejných základných prostriedkov, teda aktív podniku, používa na financovanie verejných investícií hospodárskych organizácií a opäť sa používa pre financovanie celospoločenského majetku.

Súkromné úspory domácností a súkromné financie, ktoré sú v kapitalistickom systéme používané ako investičný kapitál na trhu a vo výrobe a ich cieľom je návratnosť zvýšená o patričný zisk, budú vylúčené zo systému investovania. Nakoniec, skúsenosti z krízového vývoja a z druhej dekády 21. storočia odhalili skutočnosť, že súkromné investície už prakticky nie sú zmenšené o stratu v podnikaní, ale straty kolektívnych súkromných investorov a bánk sú zospoločnené tzv. socializáciou strát, ktoré v konečnom dôsledku znášajú daňovní poplatníci národných štátov.

A tu sme postavení pred ďalšiu otázku, ako modelovať tento tok financií tak, aby bol najmä v časti jeho prerozdelenia a použitia spravodlivo rozdeľovaný a použitý.

Vrátenie pôvodného zmyslu úsporám v domácnosti a individuálnym úsporám

Ako teda D.Schweickart objasnil, nebude nutné, aby boli úspory domácností a individuálne úspory používané pre investovanie na trhu za účelom dosiahnutia zisku – získania úrokov. To teda znamená, že úspory domácností sa budú dať použiť na skvalitnenie osobného života a nebudú používané na investovanie do podnikania.

Sporenie a vkladanie peňazí do sporiteľní nadobudne novú prít'azlivosť – nebude spojené s možnosťou „hrať na burze“ či hazardovať vo finančnom kasíne, ale bude takmer ako v prípade klasického družstevného sporenia (najvýstižnejší príklad klasické stavebné sporenie, alebo za socializmu známa „včielka“) slúžiť pre akumuláciu úspor za účelom vytvorenia finančnej rezervy pre spotrebu domácností alebo individuálnu spotrebu. Prakticky by sporenie malo úplne vytlačiť čo i len snahu o zadlžovanie sa obyvateľstva formou nákupu úverov.

Aj v Otázkach modelovania (³³) som napísal, že ak pri využívaní úspor domácností na investovanie do podnikania existujú pravidlá určené klasickou ekonómiou o odmene patriacej „súkromnému investorovi“, z praxe vieme, že drobní investori používajúci svoje úspory ako kapitálové investície nie sú chránení pred tým, aby ich úspory „nevyhoreli hore komínom“ v prípade finančných kríz a praskajúcich investičných bublín, alebo neboli „vytunelované“ ako k tomu došlo v prípade rôznych penzijných fondov či v kupónových privatizáciách počas transformácií postkomunistických krajín. Ďalšou podstatou je, že počas celého dlhého obdobia života človeka sú úspory domácností v rôznych podobách používané ako „dlhé investície“, čím sa odlučujú od ich reálneho vlastníka a ich použitie a vyplatenie sa uskutoční za striktných podmienok až v tom v prípade, ak to drobný súkromný investor a majiteľ peňazí potrebuje, takže ich použitie je obmedzené, ba až znemožnené (rôzne produkty kapitálového investovania, dôchodkového sporenia a investovania v rôznych investičných fondoch, dokonca i životné poistenia s výplatom až v prípade poistnej udalosti, kde jedna z udalostí je smrť majiteľa úspory).

Riziká spojené s korupciou a ich možné riešenie(³⁴)

Inou vecou je, ak sa súkromné úspory využívajú na verejné investície (dôchodkové fondy a napríklad zdravotné poistenie povinne vyberané neoliberálnym štátom a akože ukladané na účet klienta, v skutočnosti používané na financovanie podnikania správcovských akciových spoločností) a tieto súkromné úspory znova vstupujú do používania súkromným správcovským spoločnostiam pre verejné účely. Neoliberálnemu hospodárskemu systému sa zdalo, že správcovské akciové spoločnosti majú nárok na zisk ak dokážu peniaze vkladané klientmi „dobro obhospodarovať“, ale neprihliadali na fakt, že objem vložených financií sa mal hlavne celý použiť v prospech potrieb klientov. Práve tu sa vytvorila systémová chyba, umožňujúca páchať korupciu.

A tak sa vytvoril hlavne pomocou tzv. verejných súťaží veľmi sofistikovaný systém nákupu a účasti na podnikaní vo verejných objednávkach, kde sa už nielen správcovské firmy, ale celá oblasť súkromného investovania zamerala na lukratívne štátne a verejné zákazky. Tak sa tu vytvorili minimálne dve kategórie príležitostí pre dobre skrytú uskutočnenú korupciu. Prvou kategóriou je ten moment, keď sa zbierajú kontinuálne a zo zákona súkromné odvody do verejných fondov a bolo potrebné vynaložiť obrovské argumentačné a lobystické úsilie pre presadenie patričnej legislatívy (súkromné zdravotné poisťovne, súkromné dôchodcovské správcovské spoločnosti)

Druhá kategória korupcie vzniká v druhom momente, keď sa tieto verejne zo zákona zbierané financie predisponujú do súkromných rúk a využívajú sa opäť na verejné účely. Korupčné možnosti sa potom reťazia do násobkov možností pri využívaní resp. zneužívaní verejných zdrojov na súkromné účely k tomu určené (oblasť zdravotníctva, sociálnych služieb a podobne). Keď za účelom získania verejných zakázok (viď CT-čka a rôzne iné potrebné technológie v zdravotníctve a v iných rezortoch) sa príležitosť ku korupcii naskytá vždy ak je potrebné správcovskou spoločnosťou či súkromným kapitálom získať pre seba verejnú zákazku, aby bolo možné verejné objednávky vyhrať a potom z nich tržiť.

Pre kapitalizmus a zastupiteľskú demokraciu je používanie verejných financií na objednávky zadávané súkromnému kapitálu tak prirodzené, že likvidovanie korupcie je vlastne boj s veternými mlynmi, ale slúži to ako veľmi efektívna opozičná politická agenda s vyvolávaním afér a odstraňovaním „usvedčených“ politikov.

Preto je chvályhodné, že v systéme *ekonomickej demokracie* sa ani neuvažuje s využitím úspor domácností k týmto investičným účelom a v probléme odvodov a daní z príjmu používaných do systémov dôchodkového poistenia, zdravotného a sociálneho poistenia sa uvažuje s návratom resp. využívaním medzigeneračných solidárnych systémov, nie individuálnych a kapitalizačných.

odkazy

(32)Schweickart – *Ekon.demokracia, kap.III, kap.3.1.3. str.77,*

(33)*Svet v bode obratu, stat' Otázky ekon.modelovania...str.143,*

(34)*Svet v bode obratu, stat' Otázky ekon.modelovania)kap.1.2.2.Spoločenská kontrola investícií, str.110,*

(35)*Svet v bode obratu, stat' Otázky ekon.modelovania.kap.1.2.2.1.Kapitál, str.111-113,*